

Preses relīze

Luksemburgā, 2023. gada 13. martā

ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumi: pasākumi, kas īstenoti, lai atklātu un risinātu interesešu konfliktus un ziņotu par tiem, ir nepilnīgi

- Nav pārskata par to, cik daudz ES naudas ir skāris šis jautājums.
- Vēl nav ieviesti pietiekami pasākumi pārredzamības uzlabošanai un trauksmes cēlēju aizsardzībai

Lai gan eksistē regulējums ar mērķi novērst un pārvaldīt interesešu konfliktus ES izdevumos, joprojām pastāv nepilnības saistībā ar pārredzamības veicināšanu un riska situāciju atklāšanu. Tas izriet no Eiropas Revīzijas palātas jaunā ziņojuma, kurā īpaši aplūkots, kā šis jautājums tiek risināts lauksaimniecības un kohēzijas politikā, kas ir lielākās izdevumu jomas Eiropas Savienībā.

“Ņemot vērā pārskatītos tiesību aktus un nesenos gadījumus, mēs gribējām pārbaudīt, vai Eiropas Komisija un dalībvalstis pienācīgi risināja interesešu konfliktus kopējā lauksaimniecības politikā un kohēzijas politikā,” sacīja Pietro Russo, Revīzijas palātas loceklis, kurš vadīja revīziju. *“Mēs konstatējām, ka ir pieliktas pūles, lai risinātu šo jautājumu, bet nepilnības joprojām pastāv. Būtu jāuzlabo ziņošana par gadījumiem, lai sniegtu skaidru pārskatu par summām, kuras skar interesešu konflikti.”*

ES noteikumi paredz, ka visām personām, kas iesaistītas ES līdzekļu pārvaldībā (ES un valsts līmenī), ir jāizvairās no jebkāda interesešu konflikta, ko rada politiskā vai nacionālā piederība, ekonomiskās intereses vai jebkādas citas tiešas vai netiešas personiskas intereses. Ja tiek konstatēts šķietams vai faktiskais interesešu konflikts, attiecīgajai iestādei ir jānodrošina, ka iesaistītā persona pārtrauc visas darbības, kas saistītas ar konkrēto lietu.

Valsts līmenī pašdeklarācijas ir visplašāk izmantotā metode šādu situāciju novēršanai un pārvaldībai. Tomēr deklarācijas var izrādīties neuzticamas, un informācijas kontrolpārbaude dažkārt var būt sarežģīta nepietiekamas administratīvās spējas, datu aizsardzības noteikumu un vispārēju grūtību dēļ, kas saistītas ar pilnīgas pārredzamības nodrošināšanu. Revidenti konstatēja, ka pārbaudītajās valstīs (Vācijā, Ungārijā, Maltā un Rumānijā) pašdeklarācijas nebija obligātas valdības locekļiem, kas iesaistīti lēmumu pieņemšanā par ES programmām un ar tām saistītā finansējuma piešķiršanā, lai gan regulās tas ir skaidri noteikts kopš 2018. gada. Deklarācijas plaši izmanto arī ES līmenī, un dažas pārbaudes tiek veiktas, jo īpaši attiecībā uz sensitīvām funkcijām. Tomēr

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

“virpuļdurvju efekts” (personāla pāreja no oficiālām publiskām lomām uz privātā sektora lomām tajā pašā jomā) pēc būtības rada interešu konfliktu risku. Tāpēc revidenti uzskata, ka ir vajadzīga aktīvāka šādu gadījumu pārvaldība.

Revidenti ziņo, ka valstu iestādes lielu uzmanību pievērš interešu konfliktu atklāšanai iepirkuma jomā, bet ne vienmēr pietiekami pievēršas dažiem brīdinājuma signāliem, piemēram, tam, ka daudzās procedūrās trūkst pienācīgas konkurences (t. i., līgumi tiek apspriesti bez konkursa vai pretendenti ir saistīti ar citām ieinteresētajām personām, kuras iesaistītas ES finansētos projektos). Revidenti arī atzīmē, ka pasākumi trauksmes cēlējiem vēl nav ieviesti un daudzas dalībvalstis novēloti transponē noteikumus par to cilvēku aizsardzību, kuri ziņo par ES tiesību aktu pārkāpumiem.

Publiski pieejamos avotos (saites uz valsts un reģionālām tīmekļa vietnēm, kurās uzskaitīti ES lauksaimniecības un kohēzijas finansējuma saņēmēji, Komisijas tiešsaistes platforma *Kohesio*) pašlaik nav informācijas par juridisko personu galvenajiem labuma guvējiem, bet tas ierobežo sabiedrības kontroli. Jaunajā kohēzijas plānošanas periodā (2021.–2027. gadā) šo informāciju būs obligāti jāatklāj ES valstu pārvaldības un kontroles sistēmās. No 2023. gada lauksaimniecības finansējuma saņēmējiem būs jāsniedz informācija par uzņēmumu grupām, kurās tie piedalās.

Revidenti arī norāda, ka nav publiski pieejamas informācijas par interešu konfliktu mērogu ES izdevumu dalītajā pārvaldībā un nav rādītāju, ar kuriem izmērīt problēmas biežumu vai apmēru. Netiek ziņots par visiem pārkāpumiem, piemēram, ja attiecīgā summa ir mazāka par 10 000 EUR vai ja tos atklāj un labo valsts līmenī pirms naudas pieprasīšanas no Komisijas.

Konteksts

Aptuveni pusi ES izdevumu kopīgi pārvalda Komisija un dalībvalstis. Tas ietver divus lauksaimniecības fondus – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu (ELGF) un Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai (ELFLA) – un trīs galvenos kohēzijas fondus, proti, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), Eiropas Sociālo fondu (ESF) un Kohēzijas fondu (KF). Dalītajā pārvaldībā Komisija saglabā vispārējo atbildību par budžeta izpildi, savukārt dalībvalstīm ir jāveic efektīvi un samērīgi pasākumi, lai novērstu, atklātu un labotu pārkāpumus, un valsts iestādēm ir galvenā atbildība par to atklāšanu un novēršanu atbalsta saņēmēju līmenī.

Īpašais ziņojums 06/2023 “*Interešu konflikts ES kohēzijas un lauksaimniecības izdevumu jomā: regulējums ir ieviests, bet pārredzamības un atklāšanas pasākumiem piemīt nepilnības*” ir pieejams [ERP tīmekļa vietnē](#).

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 547
- *Damijan Fišer*: damijan.fiser@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 553 224
- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – Mob. tālr.: (+352) 691 551 502